

2. Vitvitskaya S.S. (2012) Osobystisno oriyentovane vykhovannya studentiv u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh osvity [Personally oriented education of students in higher educational institutions] // Profesiyna pedahohichna osvita: osobystisno oriyentovanyy pidkhdid : monohrafiya / za red. O. A. Dubasenyuk. – Zhytomyr : Vyd-vo ZHDU im. I. Franka, 50-78.

3. Dialektyka stanovlennya i rozvytku student-s'koho kolektyvu: akademichnoyi hrupy, kursu, fakul'tetu, VNZ [Dialectics of the formation and development of a student collective: academic group, course, faculty, university]: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4047.html>

4. Osipova T. Yu. Osobystisno-oriyentovane vykhovannya yak umova profesiynoho rozvytku maybutnikh uchyteliv [Person-oriented education as a condition for the professional development of future teachers] [Electronic resource] - Access mode: <http://scienceandeducation.pdpu>.

5. Shynkaruk, V.D. (2016) Vychovannia osobystosti v kolektyvi u pedahohichnii systemi A.S. Makarenka [Education of the person in the collective in the pedagogical system A.S. Makarenko]. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya «Pedahohika. Psykholohiia. Filosofiiia». 233. 306-312.

ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ В КОЛЛЕКТИВЕ

А.В. Кучай

Аннотация. В статье раскрыто личностно ориентированное воспитание студентов в коллективе. Определены этапы становления коллектива, показано функции коллектива, как социально действующей системы, выделены социально-педагогические факторы, влияющие на успешность развития и становления студенческого коллектива. Активизация обучения способствует успеваемости студентов, формированию положительных интересов, познавательной активности и самостоятельности, то она предоставляет им возможности положительно утвердиться в обучении и с помощью этого занять достойное место в коллективе.

Ключевые слова: личностно ориентированное воспитание, студент, коллектив, образование.

PERSONALLY-ORIENTED STUDENTS EDUCATION IN COLLECTIVES

O.V. Kuchai

Abstract. The article reveals the personally oriented education of students in the team. The stages of the formation of the collective are determined, the functions of the collective as a socially operating system are shown, the socio-pedagogical factors that influence the success of the development and formation of the student college are identified. Activation of teaching contributes to the success of students, the formation of positive interests, cognitive activity and autonomy, then it gives them the opportunity to positively affirm education and with this help take a decent place in the team.

Key words: personally oriented education, student, collective, education.

УДК 37.378

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядається теоретичні засади розвитку креативного мислення молодших школярів. Висвітлюється, що розвитку креативності особистості у процесі навчання сприяють властиві молодшим школярам відкритість до всього нового, допитливість, емоційність, цілісність сприйняття, яскрава уява, образність мислення, активне ставлення до дійсності, що їх оточує. Психологами й педагогами визначено не тільки основні етапи розвитку творчого мислення, але й психологічні складові творчої діяльності, які характеризують рівень розвитку творчості на кожній стадії.

Ключові слова: креативне мислення, молодші школярі, освіта, вчитель.

© Т. П. Кучай, 2017

Актуальність (Introduction). Питання розвитку креативності молодших школярів є надзвичайно актуальним у наш час. Адже саме зараз наша країна потребує людей, які можуть приймати сміливі та нешаблонні рішення, які вміють мислити творчо. Прикро, але сучасна школа зберігає ще застарілий підхід до отримання знань. Досить часто процес навчання зводиться лише до зазубрювання і наслідування прийомів діяльності, розв'язування однотипних завдань. Шаблонове та монотонне повторення одноманітних дій не сприяє розвиткові бажання вчитися. Діти втрачають радість відкриття і поступово позбавляються здатності до творчості.

Нові вимоги дійсності змінили і політику освіти. Для повної адаптації дитини в громадянському суспільстві їй слід вчити мислити оригінально, нестандартно, винаходити нові способи вирішення завдань, самостійно приймати рішення, працювати над собою. Саме ці якості визначають творчу особистість.

Цілком зрозуміло, що високий інтелектуальний рівень дитини в поєднанні зі здатністю до творчості, це виняток та рідкісне явище у звичайному класі. Проте потенційна творчість властива кожній дитині. Перед учителем стоїть завдання - створити атмосферу, у якій бажання дітей самостійно вирішувати поставлені завдання, знаходити нові, нестандартні способи дій сприятимуть розвитку креативності [1].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). На сьогодні в науковій теорії поширені різні погляди стосовно розвитку креативного мислення молодших школярів. Теоретичні аспекти розвитку креативного мислення молодших школярів розглядали І. Волков, В. Давидов, Дж. Дьюї, Д. Ельконін, Л. Занков, Є. Ільїн, В. Клименко, І. Лернер, О. Пометун, В. Сухомлинський, Н. Юхимчук та інші.

Мета (Purpose). На даному етапі нашого дослідження метою даної роботи є визначення теоретичних засад розвитку креативного мислення молодших школярів.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури); інтерпретаційно-аналітичний метод, на основі якого вивчалися українські джерела із застосуванням синтезу, аналізу, систематизації та узагальнення.

Результати (Results). Розвиток креативності учнів відбувається на всіх етапах шкільного навчання, разом з тим найдоцільніше вчити творити школярів із раннього віку, оскільки у початковій школі діти опановують способами навчальної діяльності, прийомами вирішення навчальних завдань, якими користуються надалі. Розвитку креативності особистості у процесі навчання сприяють властиві молодшим школярам відкритість до всього нового, допитливість, емоційність, цілісність сприйняття, яскрава уява, образність мислення, активне ставлення до дійсності, що їх оточує. Молодший шкільний вік – сенситивний період для розвитку креативності учнів, оскільки є періодом бурхливих процесів перетворень у фізіології й психіці особистості [2].

Найбільш ефективними на сьогодні є креативні методи навчання:

По-перше, креативне навчання - це навчання, занурене у спілкування, діалогове навчання, що належить до педагогічних технологій на основі ефективності управління й організації навчального процесу.

По-друге, призначення креативного навчання полягає у тому, щоб, передати знання, усвідомити цінність інших людей. Зміст роботи полягає не лише у знаннях, але й у способах мислення.

По-третє, креативне навчання - це специфічна форма організації навчальної діяльності, мета якої — забезпечення комфортних умов, за яких кожен учень відчував би свої успіхи, інтелектуальну роботу, продуктивність навчання, недопущення домінування однієї думки над іншою.

Креативні технології навчання містять в собі чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, розумові і навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів.

Неможливо одній людині знати все, навіть у вузькій галузі, до того ж великий обсяг інформації запам'ятовують комп'ютери. Учні повинні мати інші навички: мислити, розуміти суть речей, осмислювати ідеї і концепції, шукати потрібну інформацію, інтерпретувати її і застосовувати в конкретних умовах. Саме цьому і сприяють креативні технології, які, на жаль, ще недостатньо поширені в українській школі [3].

Створення в класі креативного освітнього середовища передбачає: виховання в учнів поваги до почуттів та емоцій іншої людини; надання можливості креативного розвитку. Результатом створення креативного освітнього середовища є розвиток особистісних якостей, необхідних для творчої діяльності учнів. Істотною умовою розвитку креативності учні у навчально-виховному процесі є розвиток самостійності, оскільки творча діяльність людини передбачає самостійне створення нових, оригінальних продуктів. Тим не менш, не кожен вид діяльності розвиває креативність. Когнітивна потреба реалізується у процесі розумової праці. Розумова робота на уроці відбувається без примусу, тобто з власних потреб учнів. Центральне місце в творчості слід надати самостійній продуктивній діяльності учнів, спрямованій на отримання нового результату. Щодо учнів початкових класів, то їх інноваційна діяльність повинна бути спрямована не стільки на технічні рішення, як на вирішення реального завдання: складання прикладів завдань, загадок; формулювання вихідної гіпотези; створення казки, метафори, прислів'я; розробка фізичної або навчальної гри; опис нових властивостей об'єкта та його практичного застосування; оцінка варіантів завдання; генерація шляхів вирішення технічних і соціальних проблем; виробництво іграшок, рукоділля, шкільних посібників і т.д.

Важливу роль у розвитку креативності у навчально-виховному процесі відіграє наслідування учнями креативної діяльності вчителя. Педагог повинен володіти такими креативними можливостями: креативною уявою й мисленням, розвиненими почуттями та високим рівнем працездатності [2].

Сучасність вимагає нестандартного бачення проблеми, пошуку дійових нешаблонних рішень, кількох варіантів розв'язання запропонованої задачі, розглядання відомого з нових позицій. Така творча діяльність дитини забезпечується специфічними здібностями, які називають креативністю. Вона полягає в умінні висувати неординарні і ідеї, уникати в мисленні традиційних схем.

Здатність до креативності у молодших школярів є неймовірно високою. Дитина високої творчої спрямованості бажає з головою заглибитись у те, що її цікавить, вона дуже внахідлива в образотворчій діяльності, іграх, висловлює багато різних міркувань.

Зрозуміло, що здатність дитини до творчості, поєднана з високим інтелектуальним рівнем, це виняток, рідкісне явище у звичайному класі. Проте потенційна творчість притаманна кожній дитині. Завдання учителя – створювати умови, за яких схильність дітей до нового, нестандартного, бажання самостійно вирішувати поставлені задачі можуть дістати розвитку.

Одним зі шляхів розв'язання проблеми підвищення пізнавальної активності та розвитку креативних здібностей є застосування в навчальному процесі творчих ігор і вправ, бо емоційне забарвлення останніх сприяє глибокому й міцному засвоєнню матеріалу, розвитку особистості кожного школяра. Навіть звичайні буденні вправи можна перетворити на такі, що спонукають до творчого мислення.

Психологами й педагогами визначено не тільки основні етапи розвитку творчого мислення, але й психологічні складові творчої діяльності, які характеризують рівень розвитку творчості на кожній стадії. Отож, такими складовими є: гнучкість розуму; систематичність і послідовність мислення; діалектичність; готовність до ризику та відповідальності за прийняте рішення [4].

Сьогодні створюється нова школа, де учень повноцінно живе, проектує своє майбутнє, свій шлях, демонструючи власні можливості, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення, самовиховання, самоосвіти. При цьому особливого значення набуває креативність особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, уміння ефективно розв'язувати складні проблеми власної життєдіяльності.

У системі освіти творчі можливості, закладені у кожній людині природою, мають бути розвинені та педагогічно скоординовані, школа повинна закладати підґрунтя розвитку творчого потенціалу особистості та визначити сталий напрямок цього процесу. Таким чином, креативна освіта відповідає таким організаціям навчання, виховання і розвитку творчої активності, у якій як педагог, так і учень має сприятливі умови для самореалізації, прагнення до отримання творчого продукту інтелектуальної діяльності та самостійного створення нового [5].

Висновки і перспективи (Discussion). Розвиток творчого мислення - це одне із

важливих завдань, яке покликана вирішувати початкова школа. Дуже важливо, щоб педагог здійснював процес формування творчого інтелекту учнів вже з першого класу. Творчий інтелект є міцним підґрунтям для майбутнього зросту особистості у всіх відношеннях. Ефективність розвитку творчого мислення залежить від постійного застосування завдань, продуктивного характеру, де поєднується цілеспрямована робота педагогів та учнів [4].

Список використаних джерел

1. Станіславчук І. М. Розвиток креативного мислення учнів початкових класів через використання творчих завдань. – Вінниця, 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/2003>
2. Павленко В.В. Розвиток креативності молодших школярів як педагогічна проблема // Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – Вип. 85. – С. 152-158.
3. Накладова М.В. Розвиток креативного мислення учнів початкових класів через використання ігрових завдань та інтерактивних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://chito.in.ua/rozvitok-kreativnogo-mislennya-uchniv-pochatkovih-klasiv-chere.html>
4. Розвиток креативного мислення учнів початкових класів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/rozvitok-kreativnogo-mislennya-uchniv-pochatkovikh.html>
5. Распопова Т. В. Розвиток креативного мислення учнів молодших класів за допомогою дидактичної гри // Початкове навчання та виховання. – 2011. – № 16-18.– С. 272-274.

References

1. Stanislavchuk I. M. (2017) Rozvytok kreatyvnoho myslennya uchniv pochatkovykh klasiv cherez vykorystannya tvorchykh zavdan [Development of creative thinking of primary school students through the use of creative tasks] [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/2003>
2. Pavlenko V.V. (2015) Rozvytok kreatyvnosti molodshykh shkolyariv yak pedahohichna problema [Development of creativity of junior pupils as a pedagogical problem] // Problemy osvity. Kyiv, Vyp. 85. 152-158.
3. Nakladova M.V. Rozvytok kreatyvnoho myslennya uchniv pochatkovykh klasiv cherez vykorystannya ihrovykh zavdan' ta interaktyvnykh tekhnolohiy [Development of creative thinking of elementary school students through the use of game tasks and interactive technologies] [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://chito.in.ua/rozvitok-kreativnogo-mislennya-uchniv-pochatkovih-klasiv-chere.html>
4. Rozvytok kreatyvnoho myslennya uchniv pochatkovykh klasiv [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: [Development of creative thinking of elementary school students] [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/rozvitok-kreativnogo-mislennya-uchniv-pochatkovikh.html>
5. Raspopova T. (2011) Rozvytok kreatyvnoho myslennya uchniv molodshykh klasiv za dopomohoyu dydaktychnoyi hry [Development of creative thinking of junior pupils with the help of didactic game] // Pochatkove navchannya ta vykhovannya. 16-18. 272-274.

РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Т.П. Кучай

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические основы развития креативного мышления младших школьников. Освещается, что развитию креативности личности в процессе обучения способствуют присущие младшим школьникам открытость ко всему новому, любознательность, эмоциональность, целостность восприятия, яркое воображение, образность мышления, активное отношение к действительности, что их окружает. Психологами и педагогами определено не только основные этапы развития творческого мышления, но и психологические составляющие творческой деятельности, характеризующих уровень развития творчества на каждой стадии.

Ключевые слова: креативное мышление, младшие школьники, образование, учитель.

DEVELOPMENT OF CREATIVE INTELLIGENCE OF YOUNG SCHOOLS

T.P. Kuchai

Abstract. *The article deals with the theoretical principles of the development of creative thinking of junior pupils. It is highlighted that the development of creativity of the person in the process of learning helps to peculiar younger students openness to everything new, curiosity, emotionality, integrity of perception, bright imagination, imaginative thinking, active attitude to the reality surrounding them. Psychologists and educators define not only the main stages of the development of creative thinking, but also the psychological components of creative activity, which characterize the level of development of creativity at each stage.*

Keywords: *creative thinking, younger schoolchildren, education, teacher.*

УДК 378.036

ТВОРЧИЙ САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА АГРАРНОГО КОЛЕДЖУ

Н.В. ЛЕОНЕНКО, викладач II категорії

ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»

О.П. СЛОБОДЯН, кандидат педагогічних наук, доцент,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,

ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»

Анотація. *Стаття присвячена дослідженню проблеми творчого саморозвитку особистості студента аграрного коледжу. У статті подано визначення поняття творчого саморозвитку особистості та поелементний аналіз його складових. Обґрунтовується доцільність та необхідність творчого саморозвитку студента аграрного коледжу на основі рефлексивного мислення в сучасному соціокультурному просторі. Підкреслюється важливість самобудівництва особистості студента аграрного коледжу в професійному становленні.*

Ключові слова: *творчий саморозвиток особистості, самопізнання, самовизначення, самоконтроль, самоосвіта, духовний розвиток, самобудівництво, рефлексивне мислення.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Актуальним на сьогоднішній день є питання про перехід педагогіки від установки на розвиток студента до думки про педагогічну цінність саморозвитку особистості. Вчені аргументують необхідність переходу на сьогоднішній день до освітньої системи, що ґрунтується на основі саморозвитку особистості, підкреслюють значення саморозвивальних процесів для створення нової парадигми освіти, що спрямована на формування людини з новими світоглядними засадами, з творчим дивергентним мисленням, зі здатністю до саморегуляції фізіологічних, інтелектуальних та духовних потреб. Ми вважаємо, що в сучасному соціокультурному просторі є необхідність в обґрунтуванні та чіткому визначенні поняття творчого саморозвитку особистості та розкритті його значення для професійного становлення особистості студента аграрного коледжу.

Аналіз досліджень із проблеми. Значущість саморозвитку обґрунтовували дослідники різних часів: філософи Аристотель, Гесіод, Платон, Демокріт, Гегель, І.Кант, Г.Сковорода, Й.Фіхте, Ф.Шеллінг, П.Юркевич; педагоги Я.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, А.Дістервег, К.Ушинський, С.Русова, П.Каптерев та ін..

На теоретико-методологічному рівні проблема саморозвитку особистості знайшла своє висвітлення в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (І.Бех, Б.Вульфова, О.Газман, Г.Звенигородська, В.Зінченко, О.Киричук, Б.Кобзар, Л.Кулікова, А.Меренков, М.Ценко, Р.Бернс, А.Маслоу, Г.Олпорт, К.Роджерс). Ідея саморозвитку посідає центральне місце в наукових розробках вчених-педагогів В.Андреєва, К.Вазіної, Б.Вульфою, О.Газмана, Ю.Лобейка, А.Меренкова та ін. Вони в своїх дослідженнях дають визначення цього явища, акцентуючи увагу на різних характерологічних аспектах процесу, але єдиного